

ПИТАННЯ В ЧАСИ ПАНДЕМІЇ

КАПІТУЛИ: терміни проведення місцевих, регіональних, національних Капітулів – що робити?

Регула ФОС передбачає тимчасовий характер служіння членів Ради (стаття 21 Регули ФОС¹), а Генеральна Конституція ФОС визначає тривалість цього служіння на місцевому, регіональному та національному рівнях протягом трьох років, за умови, якщо посади надаються шляхом виборів із підтвердженням (стаття 49.2; 79.1 та 3 Генеральної Конституції ФОС).

Трирічний період рахується з дня виборів: наприклад, Рада, яку було обрано у серпні 2020 року, закінчує своє служіння 20 серпня 2023 року.

Якщо це передбачено Національним статутом, Виборчий капітул може проводитися заздалегідь.

Виборчий капітул можна перенести на три місяці (навіть якщо це не передбачене Національним статутом) на підставі Кодексу Канонічного Права (канон 165²), оскільки діяльність ФОС регулюється як своїм власним законом, так і Церковним правом (стаття 4.1 ГК ФОС³). Це означає, що Рада може продовжити свою діяльність із збереженням повноважень і Старший може скликати Виборчий Капітул не пізніше, ніж через три місяці з моменту закінчення терміну дії (тобто відповідно до прикладу: до листопада 2023 року).

Що буде, якщо по закінченню трьох місяців Капітул не відбудеться?

Канон 165 Кодексу Канонічного Права говорить про наступне:

«... Церковній владі, яка має право затверджувати вибори або надавати посаду, слід вільно надати цю посаду».

Цей канон, який необхідно розглядати разом із статтею 31.1 ГК ФОС⁴, зазначає, що Рада вищого рівня через офіційний документ Старшого може:

- а) призначити Раду і визначити склад її членів (вільне призначення

¹ «На різних рівнях кожна спільнота оживлюється та керується Радою та старшим, які обираються з числа тих, хто склав Обітницю, згідно з положеннями Конституції (34). Їхнє служіння протягом визначеного часу є обов'язком, який характеризується готовністю з бажанням та відповідальністю служити кожному брату та спільноті. Спільноти можуть мати різну внутрішню структуру, яка утворюється під керівництвом Ради, згідно з положеннями Конституції, відповідно до потреб своїх членів та регіонів» (Регула ФОС, ст. 21).

² «Если коллегия или группа лиц обладает правом избрания на должность, то выборы не следует откладывать на срок, превышающий три полезных месяца, отсчитываемых со дня получения известия об освобождении должности, если только правом или законным уставом этой коллегии или группы не предусмотрено иное. Если этот срок пройдет безрезультатно, то церковной власти, которая в установленной последовательности обладает правом утверждать избрание или предоставлять должность, надлежит свободно предоставить эту должность» (Кодекс Канонічного Права, канон 165).

³ «ФОС керується як Церковним Правом так і своїми власними: Регулою, Конституцією, Ритуалом та власними Статутами спільнот» (ГК ФОС, ст. 4.1).

⁴ «Спільноти на різних рівнях оживлюються та керуються своєю Радою разом зі старшим. (Рег. 21). Ці посади обираються під час виборів згідно з Регулою, Конституцією та власними Статутами. Лише як виняток, або на початковому етапі становлення спільнота може існувати без регулярної Ради. Враховуючи цю неадекватну ситуацію, Рада вищого рівня забезпечує анімацію цієї спільноти лиш на певний період часу, необхідний для оновлення її життя, формації її аніматорів та проведення виборів» (ГК ФОС, ст. 31.1).

- згідно заключної частини Канону 165 Кодексу Канонічного Права);
- б) організувати та провести Виборчий капітул (заключна частина статті 31.1 Генеральної Конституції ФОС);
 - в) у виняткових випадках, таких, як жорсткий карантин з певними обмеженнями, продовжити терміни служіння Ради на визначений, фіксований час (згідно Канону 201 §2 Кодексу Канонічного Права⁵).

Оскільки тепер ми переживаємо часи пандемії, чи можливо проводити Виборчі Капітули онлайн?

Ні, це неможливо.

Стаття 76.1 Генеральної Конституції ФОС чітко говорить про місце, день і час виборів, які мають визначатися у скликанні Капітулу: *«Виборчі Капітули на різних рівнях відбуваються згідно з Церковним Правом та Конституцією. Скликання має бути оголошено завчасно, принаймні за місяць, з визначенням місяця, дня та години виборів»*. Ця специфічна норма для нашого Ордену повинна розглядатись разом із канонами 119-1^о ⁶ (стосовно природи всіх колегіальних актів), 167 ⁷ та 173§2⁸ (щодо особливостей надання церковних посад шляхом виборів). Ці норми дозволяють нам добре зрозуміти, як фізична присутність учасників Капітулу у конкретному місці є важливою для достовірності виборів. Це означає, що НЕ МОЖНА проводити Виборчий Капітул онлайн.

ПРИЙНЯТТЯ ДО ОРДЕНУ ТА СКЛАДАННЯ ОБІТНИЦЬ: умови здійснення під час пандемії

Як вступ до Ордену, так і складання обітниць можуть відбуватись згідно вимог конкретної держави, а також приписів, які стосуються здоров'я та гігієни, включаючи соціальне дистанціювання.

Добре пам'ятати, що, якщо карантин не дозволяє проводити навіть формацію онлайн, Рада місцевої спільноти має дві можливості:

- а) (у випадку, якщо уряд забороняє виходити з дому та проводити зустрічі), не можна вважати "корисним" (канон 201 §2) встановлений період формації, якщо кандидати на вступ до Ордену та/або постулант не можуть об'єктивно реалізувати своє право на отримання формації: отже, ті дні, під час яких існували перешкоди для «закриття», наприклад, формаційного періоду, не враховуються, а додаються до визначеного періоду, щоби завершити цей рік.

⁵ "Под полезным понимается такое время, которым лицо, осуществляющее свои права или их добывающееся, располагает таким образом, что оно не засчитывается, если это лицо пребывает в неведении или не может действовать" (Кодекс Канонічного Права, канон 201 §2).

⁶ "Что касается коллегиальных актов, то, когда правом или уставом не предусмотрено иного: 1-е если речь идёт о выборах, правовую силу имеет то, что в присутствии большинства лиц, которых надлежит созвать, будет принято абсолютным большинством присутствующих; после двух безрезультатных голосований следует выставять на голосование две кандидатуры, набравшие большинство голосов — или, если таковых будет больше, кандидатуры двух лиц, старейших по возрасту; если и после третьего голосования сохраняется равновесие, то избранным следует считать старшего по возрасту" (Кодекс Канонічного Права, канон 119-1 °).

⁷ "После созыва, совершённого законным образом, право на голосование имеют лица, присутствующие в тот день и в том месте, что были указаны в повестке. При этом, если уставом на законных основаниях не предусмотрено иного, исключается возможность голосовать письменно или через представителя. § 2. Если кто-либо из избирателей находится в том здании, где происходят выборы, но не может присутствовать на них из-за болезни, то членам счётной комиссии следует принять его голос в письменном виде" (Кодекс Канонічного Права, канон 167).

⁸ "Счётчикам надлежит собрать голоса и в присутствии председательствующего проверить, соответствует ли число карточек числу избирателей, рассмотреть сами голоса и огласить, сколько получил каждый" (Кодекс Канонічного Права, канон 173 §2).

Наприклад: рік формації закінчується 15 вересня 2020 року, але з огляду на те, що в країні було 60 днів «закриття» на карантин через Covid-19, час формації закінчиться фактично 14 листопада 2020 року;

- б) може продовжити тривалість періоду формації в новіціаті або постулаті відповідно до статті 41.3 Генеральної Конституції ФОС⁹, навіть якщо Національний Статут цього не передбачає.

Якщо Рада місцевої спільноти вирішує проводити обряд вступу до Ордену або/та складання обітниць, вона повинна пам'ятати, що:

- 1) складання обітниць – це публічний та урочистий церковний акт, який укорінює особу в Ордені і зобов'язує його/її втілювати в життя «спосіб життя світських францисканців» (ст. 9.1 ГК ФОС), який полягає в тому, щоби переходити «від Євангелія до життя та від життя до Євангелія» (Регула ФОС 4). Це зовсім не благочестива набожність, ані святість, отримана з простого факту складання обітів! Тут все відбувається з точністю навпаки, оскільки обітниця вимагає від особи більше, ніж від пересічної віруючої людини;
- 2) Церква (у значенні будівлі) НЕ Є обов'язковою для проведення обряду вступу до Ордену та/або складання обітів. У першій частині Ритуалу ФОС, у вступних примітках чітко зазначено:
 - а) **обряд вступу до Ордену:** *"[...] Добре, якщо прийняття до постулату відбувається під час Літургії Слова Божого та в присутності спільноти".* У цьому випадку Ритуал чітко вказує на звичайне місце зустрічі спільноти.
 - б) **складання обітниць:** *"[...] Добре, якщо складання обітниць відбувається під час Євхаристії або принаймні Літургії Слова Божого".* Святу Месу можна відправляти у відповідному і придатному місці, на розсуд того, хто складатиме обіти, – як просто неба (у лісі, біля моря, на снігу тощо), так і в приміщенні (каплиця, кімната для зустрічей, конференц-зал тощо);
 - в) Бажано, щоби обряд складання обітниць проводився під час Євхаристії, але сам Ритуал пропонує варіант – Літургію Слова (дотримуючись конкретних частин Ритуалу, можна мати чудові пропозиції щодо підготовки до цієї альтернативи Святій Месі). В Ритуалі також міститься вказівка на те, хто повинен очолювати обряд. У вступних примітках до Ритуалу ФОС зазначено: *"У виняткових обставинах, якщо немає священників або цього вимагає ситуація, кандидати вимовляють свою формулу обітниць перед спільнотою; **Літургію Божого Слова очолює Старший (або інша особа, якщо цього вимагають обставини).** Старший приймає обітницю, а члени спільноти, які вже склали обіти, виступають як свідки".* Якщо Рада вирішує, що Старший зосереджується лише на обряді складання обітниць, то під визначенням *"інша особа"* маєтись на увазі той, хто несе відповідальність за літургійну діяльність спільноти або кого призначає місцева Рада.
- 3) Для здійснення цих обрядів (щоби вони вважались дійсними) важливою є присутність спільноти. Оскільки ми переживаємо часи пандемії, не може бути присутньою вся спільнота, особливо якщо вона складається з багатьох членів з обітами: у цих випадках Рада визначає певну кількість учасників, які будуть представляти цілу спільноту, враховуючи максимальну допустиму кількість

⁹ «Там, де це необхідно, можна продовжити час формації, але новий час не повинен бути більше одного року від часу, встановленого національним Статутом» (ГК ФОС, ст. 41.3).

людей (відповідно до законодавчих норм, пов'язаних із захворюванням на Covid-19) у місці, де відбуватиметься обряд.

РІЗНИЦЯ МІЖ ПУБЛІЧНИМ І ПРИВАТНИМ АКТОМ

Дуже часто ми не розрізняємо поняття «публічний» та «приватний» акт, тобто плутаємось у розумінні публічного та приватного (обіту) зобов'язання.

Канон 1192 Кодексу Канонічного Права допоможе нам краще це зрозуміти:

Приватний акт (або обіт) = зроблений "*coram Deo*", тобто перед Богом. Це зобов'язання, яке людина бере на себе безпосередньо перед Христом; при цьому немає жодного церковного авторитету, який слухає його/її зобов'язання.

Публічний акт (або обіт) = зроблений "*coram Ecclesia*", тобто перед Церквою. Це означає, що зобов'язання приймається законним настоятелем (церковною владою) від імені Церкви; для ФОС це Старший (Міністр). Центральна функція представника Ордену означає, що для того, щоби обітниця була визнана дійсною, необхідно, щоби її приймав світський францисканець (Старший або його/її делегат), і НЕ представник Церкви.

Урочистий акт (або обіт) = зобов'язання, визнане Церквою.

Обітниця в ФОС – це одночасно дія Христа і Церкви, це спасенна подія, отже, вона є **публічним, церковним та урочистим актом**. Церква як конкретне літургійне зібрання, яке складається з народу Божого та спільноти братів і сестер, визначається Ритуалом **у місцевій спільноті ФОС** (Ритуал, II, Вступні примітки N.13), яка є «видимим знаком Церкви, спільнотою любові» (Регула ФОС, стаття 22).

Рим, 1 листопада 2020 року

Президія МР ФОС